

IEVADRAKSTS

2007. gada 8. februāra sanāksmē, pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Informācija, kas kļuvusi pieejama kopš Padomes iepriekšējās sanāksmes 2007. gada 11. janvārī, vēl vairāk pamatojusi apsvērumus, uz kuriem balstījās iepriekšējie lēmumi paaugstināt procentu likmes. Tā apstiprinājusi arī, ka vēl arvien ļoti svarīgi ievērot lielu piesardzību, lai nodrošinātu, ka vidējā termiņā neīstenojas cenu stabilitātes riski. Tas ļaus stingri noturēt vidēja un ilgāka termiņa inflācijas gaidas euro zonā cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Jau minēts, ka šāda inflācijas gaidu nostiprināšana ir priekšnoteikums, lai monetārā politika varētu sniegt ilgstošu ieguldījumu stabilas tautsaimniecības izaugsmes veicināšanā un jaunu darba vietu radīšanā euro zonā. ECB monetārā politika joprojām ir labvēlīga – ECB procentu likmes joprojām ir zemas, monetāro rādītāju un kredītu atlikuma pieaugums spēcīgs un visi ticamie rādītāji liecina, ka likviditāte ir augsta. Tāpēc nākotnē, lai nodrošinātu cenu stabilitāti vidējā termiņā, nepieciešama apņēmīga un savlaicīga rīcība.

Vispirms – par tautsaimniecības analīzi. Jaunākie rādītāji un apsekojumu dati liecina, ka tautsaimniecības izaugsme 2007. gadā turpinājusies un joprojām ir stabila un vienmērīga. Lai gan nākotnē nevar izslēgt nelielas reālā IKP ceturkšņa pieauguma tempa svārstības, ekonomiskās aktivitātes vidēja termiņa perspektīva joprojām ir labvēlīga. Saglabājas nosacījumi, lai euro zonas tautsaimniecība attīstītos tempā, kas tuvs potenciālajam. Pasaules tautsaimniecības attīstība vienmērīgāk izlīdzinājusies visos reģionos un arvien ir stabila, tādējādi joprojām veicinot euro zonas eksportu. Gaidāms, ka euro zonā saglabāsies līdzšinējais iekšzemes pieprasījuma kāpuma temps. Vajadzētu turpināties dinamiskam ieguldījumu apjoma pieaugumam, atspoguļojot ilgstoši ļoti izdevīgo finansēšanas nosacījumu, bilanču pārstrukturēšanas, uzkrātās un pašreizējās lielās peļņas un uzņēmumu efektivitātes kāpuma labvēlīgo ietekmi. Laika gaitā arī vajadzētu pakāpeniski turpināties patēriņa pieaugumam atbilstoši reāli rīcībā esošo ienākumu dinamikai, jo darba tirgus apstākļi (īpaši pieaugot nodarbinātībai) turpina uzlaboties.

Riski, kas apdraud šo labvēlīgo tautsaimniecības izaugsmes perspektīvu, īsākā termiņā kopumā ir līdzsvaroti. Tālākā nākotnē riski galvenokārt ir lejupvērsti. Galvenie riski saistīti ar bažām par protekcionisma spiediena pastiprināšanos, jauna naftas cenu kāpuma varbūtību un iespējamām neprognozējamām norisēm globālās nesabalansētības dēļ.

Runājot par cenu attīstību, jāuzsver, ka svarīgi orientēties uz vidēja termiņa perspektīvu, nevis tikai iespējamām inflācijas svārstībām 2007. gadā. Šajā sakarā var būt lietderīgi detalizētāk analizēt iespējamās inflācijas svārstības. Runājot par ļoti īsa termiņa norisēm, šķiet, ka janvārī cenas pilnībā neatspoguļoja PVN pārmaiņas kādā lielā euro zonas valstī. Ņemot vērā pašreizējās naftas un naftas nākotnes līgumu cenas un agrākās naftas cenu norises, būtisku labvēlīgu bāzes efektu dēļ pavasarī un vasarā varētu notikt pakāpeniska inflācijas samazināšanās. Taču šie efekti būs īslaicīgi. Vēlāk 2007. gadā nelabvēlīgu bāzes efektu dēļ atkal gaidāms inflācijas pieaugums.

Vidēja un ilgāka termiņa cenu stabilitātes perspektīvu vēl arvien apdraud augšupvērsti riski. Šie riski joprojām ietver spēcīgāku agrākā naftas cenu kāpuma ietekmi uz patēriņa cenām, nekā tiek paredzēts pašlaik, kā arī administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu papildu palielinājumu, kas pārsniedz līdz šim publiskoto. Turklāt nevar izslēgt jaunu naftas cenu pieaugumu. Plašākā skatījumā būtisks augšupvērstu cenu stabilitātes risks ir krasāka darba samaksas dinamika, nekā tiek gaidīts pašlaik, ņemot vērā reālā IKP kāpuma labvēlīgo virzību dažu pēdējo ceturkšņu laikā, to, ka apsekojumos iegūtie jaudu izmantošanas rādītāji tuvojās 2000. gadā novērotajiem augstākajiem līmeņiem, un nepārtraukto darba tirgus situācijas uzlabošanu. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai sociālie partneri turpinātu pildīt savas saistības. Šajos apstākļos, vienojoties par darba samaksu, jāņem vērā produktivitātes dinamika, vienlaikus apzinoties joprojām augsto bezdarba līmeni un cenu konkurētspējas situāciju. Padome ļoti uzmanīgi sekos tālākajām pārrunām par darba samaksu euro zonas valstīs.

Monetārā analīze apstiprina dominējošos augšupvērstos cenu stabilitātes riskus vidējā un ilgākā termiņā. M3 gada kāpuma temps decembrī palielinājās līdz 9.7%. Tas ir straujākais kāpums kopš euro ieviešanas. Protams, mēneša rādītāji var būt svārstīgi un nevajadzētu pārspīlēt īstermiņa norišu nozīmi. Taču ilgstoši straujais monetāro rādītāju un kredītu atlikuma kāpums apstiprina viedokli, ka pamatā esošais plašās naudas pieauguma temps euro zonā joprojām ir ļoti straujš, un pagaidām nekas neliecina, ka kopš 2004. gada vidus vērojamā stabilā kāpuma tendence būtu apstājusies vai pat pavērsusies pretējā virzienā.

Joprojām spēcīgais monetāro rādītāju un kredītu atlikuma kāpums atspoguļo vēl arvien labvēlīgu monetārās politikas nostāju un ekonomiskās aktivitātes nostiprināšanos euro zonā. Decembrī saglabājās būtisks privātajam sektoram izsniegto aizdevumu gada pieauguma temps (10.7%), lai gan salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi tas nedaudz samazinājās. Straujš privātā sektora kredītešanas kāpums rāda, ka nefinanšu sabiedrību aizņēmumu pieauguma tendence, kas vērojama kopš 2004. gada vidus, joprojām saglabājas. Vienlaikus, visā euro zonā

ECB

Mēneša Biļetens

2007. gada februāris

palielinoties hipotēku kredītu procentu likmēm un dažos reģionos palēninoties mājokļu tirgus aktivitātei, pēdējos mēnešos varēja vērot turpmākas mājāsaimniecību aizņēmumu atlikuma pieauguma palēnināšanās pazīmes, lai gan kāpuma temps joprojām saglabājas ļoti augsts.

Vērtējot monetāro rādītāju un kredītu atlikuma pieaugumu atbilstošā vidēja termiņa un ilgāka termiņa perspektīvā, jaunākās norises apstiprina turpmāku nemītīgu pamatā esošā monetāro rādītāju pieauguma tempa kāpuma tendenci. Pēc vairākus gadus ilgušā stabilā monetāro rādītāju pieauguma visi ticamie rādītāji liecina, ka likviditāte euro zonā ir ļoti augsta. Ņemot vērā augsto likviditāti, joprojām spēcīgais monetāro rādītāju un kredītu atlikuma kāpums liecina par augšupvērstiem cenu stabilitātes riskiem vidējā un ilgākā termiņā. Tāpēc arī turpmāk nepieciešams ļoti rūpīgi sekot monetārajām norisēm, īpaši ņemot vērā stabilu ekonomiskās aktivitātes kāpumu un ilgstoši dinamisko īpašumu tirgu attīstību daudzos euro zonas reģionos.

Kopumā var teikt, ka, vērtējot cenu tendences, īpaši svarīgi ir neorientēties uz īstermiņa svārstībām. Pamatojoties uz Padomes pašreizējo vērtējumu, paredzams, ka pēc iespējama krituma pavasarī un vasarā gada otrajā pusē inflācija atkal varētu paaugstināties. Riski, kas apdraud vidēja termiņa cenu stabilitātes perspektīvu, joprojām ir augšupvērsti un īpaši saistāmi ar spēcīgākām darba samaksas pārmaiņām, nekā tiek gaidīts pašlaik. Ņemot vērā monetāro rādītāju un kredītu atlikuma ļoti spēcīgo kāpumu jau tā augstās likviditātes apstākļos, tautsaimniecības analīzes un monetārās analīzes rezultātu salīdzinājums apstiprina vērtējumu, ka vidējā un ilgākā termiņā dominē augšupvērsti cenu stabilitātes riski. Tāpēc Padome ievēros lielu piesardzību, lai vidējā termiņā neļautu īstenoties cenu stabilitātes riskiem. Tas palīdzēs stingri noturēt vidēja un ilgāka termiņa inflācijas gaidas euro zonā cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Tāpēc, lai nodrošinātu cenu stabilitāti vidējā termiņā, nākotnē nepieciešama apņēmīga un savlaicīga rīcība.

Runājot par fiskālo politiku, pirmās norādes apstiprina, ka, ņemot vērā spēcīgo produkcijas izlaides kāpumu un neplānotos papildu ieņēmumus, fiskālās norises euro zonā 2006. gadā bija samērā labvēlīgas. Tagad būtiski 2007. un 2008. gadā saglabāt valsts finanšu uzlabošanās impulsu un paātrināt fiskālās konsolidācijas tempu, lai visas euro zonas valstis pēc iespējas ātrāk sasniegtu vidēja termiņa mērķi – stabilu fiskālo stāvokli. 2006. gada budžeta rezultāti, kas izrādījušies labāki, nekā gaidīts, un iespējamie neplānotie papildu ieņēmumi šogad būtu jāizmanto ātrākai fiskālajai konsolidācijai. Pieredze rāda, ka stingri jāpretojas vēlmei augšupejas brīdī mazināt izdevumu ierobežojumus, atlikt nepieciešamās reformas vai īstenot prociklisku politiku. Visreālākās izredzes, ka fiskālās konsolidācijas pasākumi norisēs

sekmīgi, ir tad, ja to pamatā ir droša un visaptveroša reformu stratēģija, galveno uzmanību pievēršot izdevumu samazināšanai, nevis ieņēmumu rādītāju paaugstināšanai.

Padome uzsvēra, ka progress strukturālo reformu jomā un mērenais darbaspēka izmaksu pieaugums dažās valstīs ir galvenie faktori, kas pēdējos gados ļāvuši palielināt nodarbinātību un samazināt bezdarbu. Lai gan standartizētais bezdarba līmenis 2006. gada decembrī joprojām bija augsts (7.5%), tas bija viszemākais kopš šo datu apkopošanas sākuma 1993. gadā un pazeminājies par 1.4 procentu punktiem salīdzinājumā ar pēdējo augstāko rādītāju 2004. gada jūnijā. Turpmākām strukturālajām reformām jāveicina euro zonas pielāgošanās spēja, lai pilnībā izmantotu Ekonomikas un monetārās savienības un vienotā tirgus priekšrocības. Tas attiecas arī uz pietiekamu darba samaksas diferencēšanu, īpaši, lai uzlabotu darba iespējas mazāk kvalificētiem nodarbinātajiem un reģionos ar augstu bezdarba līmeni, kā arī uz elastīgākiem preču un darba tirgiem, kas radītu jaunas ieguldījumu iespējas un veicinātu jauninājumus. Tāpēc nepieciešams likvidēt šķēršļus darbaspēka mobilitātei starp dažādām profesijām, reģioniem un valstīm. Tagad, kad Slovēnija pievienojusies euro zonai, tās darbaspēkam jānodrošina pilnīga pieeja visu euro zonas valstu darba tirgiem. Kopumā strukturālajām reformām vienlaikus ar fiskālo konsolidāciju jāveicina noturīga attīstība, mazinot slogu, kas jāuzņemas jaunākām un nākamajām paaudzēm. Tāpēc saglabājas nopietnas problēmas, kas dažādās valstīs ir atšķirīgas, bet tās visas nekavējoties un apņēmīgi jārisina.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti trīs raksti. Pirmajā rakstā analizēti uzdevumi fiskālās stabilitātes jomā euro zonā. Otrajā rakstā sniegts pārskats par panākumiem ES finanšu krīžu vadības mehānisma izveidē. Trešais raksts aplūko migrantu naudas pārvedumu plūsmas uz ES kaimiņos esošajiem reģioniem Eiropas dienvidu, dienvidaustrumu un austrumu daļā.